

دیالیز خونی

تهیه کننده: واحد آموزش سلامت

تایید کننده: کمیته آموزش بیمار

تاریخ بازنگری: پاییز ۱۴۰۲

منابع: ClinicalKey, WebMD, Mayo clinic

“ارتباط با ما”

۰۳۵۳-۳۱۲۲۲۳۰

تلفن تماس:

۰۹۹۶۵۲۵۰۰۶۹

ایتا:

rahnemoon.ssu.ac.ir

آدرس اینترنتی:

❖ شرح روش

با استفاده از دیالیز اعمال کلیه که شامل پاکسازی مواد زائد از خون، حذف مایع اضافی بدن و کنترل مواد شیمیایی بدن است توسط یک صافی، انجام می‌شود. دو نوع دیالیز وجود دارد که بر حسب شرایط بیمار و با نظر پزشک انجام خواهد گرفت.

✓ دیالیز صفاقی

✓ دیالیز خونی

❖ دلایل انجام

به طور کلی روش دیالیز به دلیل عدم کارکرد درست کلیه و برای پاکسازی مواد زائد از خون انجام می‌گیرد.

❖ عوارض احتمالی

خستگی، بی‌حالی و در مواردی حالت تهوع می‌توانند از عوارض احتمالی این روش باشند.

❖ روش انجام

در این روش خون به تدریج از بدن خارج شده، پس از ورود به دستگاه دیالیز از میان یک صافی مخصوص که مواد زائد و مایعات اضافی را جدا می‌کند، عبور و خون تصفیه شده دوباره به بدن باز می‌گردد. دیالیز خونی در بیمارستان یا کلینیک انجام می‌شود و معمولاً به صورت منظم صورت می‌گیرد. اغلب بیماران سه بار در هفته و هر بار برای مدت ۳ تا ۵ ساعت با مراجعه به بیمارستان، دیالیز می‌شوند. برای دسترسی به جریان خون بیمار چند روش وجود دارد که قبل از انجام همودیالیز جهت بیمار تعبیه می‌شود.

❖ روش‌های دسترسی به عروق خونی

الف) کاتترهای دیالیز خونی: یک لوله پلاستیکی است که با یک جراحی کوچک داخل سیاهرگ بزرگ در گردن یا در ناحیه کشاله ران کار گذاشته می‌شود.

ب) فیستول: در این روش با یک جراحی کوچک یک شریان و یک سیاهرگ را به یکدیگر متصل می‌کنند تا رگ بزرگی جهت انجام همودیالیز ایجاد شود. این عمل در زیر پوست مچ دست یا آرنج انجام می‌شود.

ج) گرافت: یک لوله مصنوعی و نرم است که با یک عمل جراحی برای اتصال شریان و سیاهرگ استفاده می‌شود. این روش برای افرادی استفاده می‌شود که سیاهرگ آن‌ها برای ساخت فیستول ضعیف هستند

❖ مزایای دیالیز خونی

- ✓ در بیمارستان و تحت نظر کادر پرستاری انجام می‌شود.
- ✓ فقط ۲ الی ۳ بار در هفته است.
- ✓ عمل دیالیز و دفع مواد سمی بهتر از دیالیز صفاقی انجام می‌شود.

❖ معایب دیالیز خونی

- ✓ جهت انجام همودیالیز باید به بیمارستان مراجعه کند.
- ✓ راه دسترسی به عروق قبل از انجام همودیالیز ایجاد می‌شود.
- ✓ فیستول یا گرافت بیمار باید خوب کار کند.
- ✓ زدن ۲ سوزن در هر جلسه دیالیز ضروری است که دردناک می‌باشد.
- ✓ رژیم غذایی محدودیت بیشتری نسبت به دیالیز صفاقی دارد.

❖ فعالیت

- ✓ چند روز پس از عمل و تعبیه کاتتر و فیستول اندام مربوطه بالاتر نگهداشته شود.
- ✓ توصیه می‌شود فعالیت‌ها و برنامه ورزشی در اول صبح صورت گیرد.
- ✓ ورزش برای تان بسیار مفید است و باعث افزایش اشتها و بهبود وضعیت تغذیه‌ای می‌گردد.
- ✓ جلسات ورزشی بهتر است در روزهایی که دیالیز انجام نمی‌شود صورت گیرد.
- ✓ پیاده روی، قدم زدن، درجا زدن، دو و استفاده از دوچرخه ثابت ۳-۵ جلسه در هفته تکرار شود.

❖ رژیم غذایی و تغذیه

- ✓ به میزان مایعات موجود در مواد غذایی توجه کند.
- ✓ برای کاهش تشنگی از یخ خرد شده، میوه یخ و آب‌نبات ترش استفاده کنید، از لیوان‌های کوچک درجه بندی استفاده کند.
- ✓ از مواد غذایی شور استفاده نکنید.
- ✓ از مصرف پروتئین‌های گیاهی تا حد امکان خودداری شود.
- ✓ غذاهای دارای سدیم بالا مانند چیپس، پفک، سوسیس و کالباس، زیتون، خیار شور، سس‌ها، رب‌های آماده، ماهی شور و دودی، چوب شور، آب گوشت و سبزیجات آماده مصرف محدود شوند.
- ✓ سیب زمینی، نخود فرنگی، انواع کلم و گل کلم، اسفناج، کدو حلوائی، کرفس پخته، سیر و موسیر، موز، خردل، پرتقال، آلو، خرما، آجیل و خشکبار، انبه، کیوی، شلیل،

گرمک و خربزه، گلابی تازه، انجیر، روغن زیتون محدود شوند.

- ✓ نوشابه‌ها، آجیل، لبنیات مانند شیر (حداکثر نیم لیوان در روز)، ماست، پنیر (حداکثر ۳۰ گرم در روز)، کشک، کاکائو و قهوه، ماهی (سفید- ساردین-تن)، احشاء حیوانات، حبوبات، نان‌های کامل و سبوس دار محدود شوند.

❖ دارو

در صورت تجویز کلسی تریول:

- ✓ همزمان با آن از غذاهای غنی از کلسیم (مانند: فراورده‌های لبنی، ماهی آزاد، حبوبات، غلات، اسفناج و کلم استفاده کنید.

در صورت تجویز کربنات کلسیم:

- ✓ ۱-۱/۵ ساعت پس از غذا مصرف کنید، در صورت بروز اختلالات گوارشی دارو ۲-۳ ساعت پس از غذا مصرف کنید.
- ✓ تا ۲-۱ ساعت پس از خوردن دارو از خوردن غذاهایی مانند اسفناج، ریواس، سبوس، دانه غلات، حبوبات، میوه‌ها و سبزیجات خودداری کنید.
- ✓ در زمان مصرف این دارو، از مصرف فراورده‌های الکلی یا کافئین دار خودداری کنید.
- ✓ در طول دوره درمان با این دارو، از استعمال بیش از حد دخانیات خودداری کنید.

در صورت تجویز اریتروپوئیتین:

- ✓ طبق برنامه تعیین شده توسط پزشک مصرف شود و هیچ نوبت آن فراموش نکنید.
- ✓ فراورده‌های مکمل حاوی آهن و ویتامین‌ها طبق دستور پزشک و تا آخر دوره مصرف کنید.

❖ مراقبت

- ✓ از کنترل فشار خون، خون‌گیری و تزریق در اندام فیستول دار اجتناب نمایید.
- ✓ روی دست فیستول دار خوابید.
- ✓ از بستن دستبند و ساعت و پوشیدن لباس تنگ خودداری نمایید.
- ✓ از بی‌حرکتی مداوم دست فیستول دار بپرهیزید.
- ✓ از خوردن داروهای پایین آورنده فشار خون بدون مشورت با پزشک بپرهیزید.
- ✓ محل فیستول خشک و تمیز نگه داشته شود.
- ✓ از به کار بردن اجسام سخت برای خاراندن پوست اجتناب شود.
- ✓ برای پیشگیری از خونریزی موارد زیر را رعایت کنید:
- ✓ به دلیل دریافت هپارین حین دیالیز توصیه می‌شود برای نظافت دندان‌ها از مسواک نرم استفاده کنید.
- ✓ برای تراشیدن موهای زائد بدن از ریش تراش برقی استفاده شود.
- ✓ از وارد کردن هرگونه صدمه به پوست اجتناب شود.
- ✓ از مصرف آسپرین خودداری شود.

❖ در چه شرایطی به پزشک مراجعه نمایید؟

- ✓ در صورت درد دست فیستول دار و کاتتردار در هنگام فعالیت، درد در هنگام خواب، ایجاد زخم‌های غیر قابل درمان، سردی دست
- ✓ در صورت بروز علائم عفونت در محل فیستول یا کاتتر مانند قرمزی، حساسیت و ترشحات چرکی ناحیه